

УДК 343.358

Роман Гора,

адвокат, директор

ТОВ «Юридична компанія «Верлекс»,

здобувач Науково-дослідного інституту

вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Національної академії правових наук України

ВИДИ ПОКАРАННЯ ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПРИВАТНОГО ПРАВА НЕЗАЛЕЖНО ВІД ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ

Стаття присвячена дослідженню покарання за зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Проаналізовано види покарання, встановлені в санкціях ст. 364¹ КК, та надано їх оцінку із соціально-правових позицій. З урахуванням специфіки суб'єкта службового зловживання у приватній сфері, ступеня тяжкості злочину запропоновано та обгрунтовано необхідність деяких змін, зокрема збільшення розміру штрафу, а також передбачення інших альтернативних видів покарання у санкціях як ч. 1, так і ч. 2 ст. 364¹ КК.

Ключові слова: зловживання повноваженнями, службова особа, юридична особа приватного права, покарання.

Постановка проблеми. Покарання, безперечно, є одним із головних і невід'ємних інститутів кримінального права. Його застосування, як свідчить історичний досвід, було й залишається необхідним інструментом забезпечення та підтримання правопорядку й безпеки в суспільстві, охорони прав та інтересів усіх соціальних груп і кожної людини зокрема [1, с. 9]. Очевидно, що необхідність підтримання такого порядку стосується не лише публічної сфери, а й, безумовно, приватного сектора, адже його роль в економічній, соціальній, культурній, політичній та інших сферах суспільного життя неухильно зростає. Тому цілком закономірно, що в системі засобів протидії посяганням на нормальну службову діяльність юридичних осіб приватного права особливе місце належить такому кримінально-правовому заходу, як покарання. До того ж слід зазначити, що покарання за зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми неодноразово піддавалося законодавчим змінам за час існування ст. 364¹ КК то у бік його посилення, то у бік його пом'якшення, що зайвий раз підкреслює актуальність порушеної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням питань покарання в тому числі за злочини у сфері службової діяльнос-

ті займалося чимало науковців, серед яких М.І. Бажанов, Т.А. Денисова, О.О. Книженко, О.В. Козаченко, В.В. Мина, Ю.А. Пономаренко, В.О. Попрас, І.Я. Фойницький, В.В. Ярош та ін. Що ж стосується наукових досліджень саме покарання за зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми, то тут певний вклад зробив Д.О. Сисоєв. Проте, незважаючи на це, до сьогодні не всі проблеми знайшли вирішення у науковій літературі.

Мета статті – проаналізувати види покарання, встановлені в санкціях ст. 364¹ КК, в тому числі з точки зору можливості досягнення ними цілей покарання, визначених у ч. 2 ст. 50 КК України, та на підставі цього сформулювати й обгрунтувати пропозиції щодо вдосконалення санкцій частин 1 та 2 указаної статті КК.

Виклад основного матеріалу. У кримінально-правовій доктрині немає однозначного підходу до формулювання поняття покарання. Його називають мірою соціального самозбереження, «психологічним примусом», «законом морального порядку», «заходом державного примусу» [2, с. 223; 3, с. 67; 4, с. 422; 5, с. 136-137; 6, с.19; 7, с. 347-348] тощо. Щодо легального його визначення, то у

ч. 1 ст. 50 КК України законодавець визнав за можливе визначати покарання як захід примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого. При цьому серед цілей покарання він указав не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими (спеціальна превенція), так і іншими особами (загальна превенція). Отже, розглянемо види та розміри покарання, що передбачені у санкціях частин 1 та 2 ст. 364¹ КК України за зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права.

Відразу зазначимо, що за своєю конструкцією санкції ст. 364¹ КК України є альтернативними та відносно визначеними, що цілком виправдано, адже альтернативні та відносно визначені санкції дають суду можливість індивідуалізувати покарання з урахуванням особи винного та обтяжуючих чи пом'якшуючих покарання обставин, що, своєю чергою, дозволяє досягти конкретної мети покарання. Оскільки, як уже наголошувалося, санкції частин 1 та 2 ст. 364¹ КК з моменту встановлення кримінальної відповідальності за зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права піддавалися неодноразовим змінам, то доцільним є їх розгляд, так би мовити, у динаміці.

За ч. 1 ст. 364¹ КК зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права карається штрафом від 150 до 400 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або арештом до трьох місяців, або обмеженням волі до двох років. Отже, відповідно до класифікації злочинів за ступенем тяжкості (ст. 12 КК) цей злочин належить до злочинів невеликої тяжкості. Щодо кваліфікованого складу зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права, то санкція ч. 2 ст. 364¹ КК України передбачає за нього покарання у вигляді штрафу від 400 до 900 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або арешт на строк до шести місяців, або позбавлення волі на строк від трьох до шести років, що дозволяє віднести цей злочин до категорії тяжких злочинів. Крім того, у санкціях частин 1 та 2 ст. 364¹ КК передбачене також додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років (ч. 1) та до трьох років (ч. 2). Розглянемо ці види покарань детальніше у порядку від менш суворого до більш суворого (безвідносно до того, якої частини ст. 364¹ КК вони стосуються).

Першим із альтернативних видів покарань, передбачених частинами 1 та 2 ст. 364¹ КК, законодавець встановлює штраф, який відповідно до ст. 53 КК України являє собою грошове стягнення, що накладається судом у випадках і в межах, встановлених законом. Штраф є найменш суворим покаранням, про що свідчить його розташування в системі покарань. З урахуванням того, що зміст карального впливу даного виду покарання полягає в обмеженні майнових прав засудженого, цілком логічно віднести штраф до покарань майнового характеру.

Можемо погодитися, що включення штрафу як основного виду покарання до санкцій ст. 364¹ КК є загалом обґрунтованим, в тому числі й до санкції ч. 2 цієї статті, адже за чинної редакції п. 4 примітки до ст. 364 КК, де розкривається поняття тяжких наслідків, останні наперед пов'язуються саме із заподіянням шкоди матеріального характеру. До того ж, не можна не вказати, що штраф є найпоширенішим із призначених судами видів покарання як загалом, за всі види злочинів, так і за зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права. Зокрема, як показало узагальнення статистичних відомостей Державної судової адміністрації України за 2014-2018 рр., застосування аналізованого виду покарання за зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права має місце в середньому у 77 % випадків (найменший показник у 2015 р. – 61,1 %, найбільший у 2017 р. – 88,9 %).

Оскільки ми розглядаємо санкції ст. 364¹ КК, так би мовити, в їх динаміці, то цілком логічним буде звернутися до положень цієї статті в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» від 15 листопада 2011 р. [8], згідно з яким санкція ч. 1 ст. 364¹ КК передбачала покарання у виді штрафу в розмірі від 500 до 2000 н.м.д.г., а ч. 2 – від 10 до 20 тисяч н.м.д.г. Такі розміри штрафів дозволяли застосовувати у разі вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 364¹ КК, положення ст. 53 КК про те, що за вчинення злочину, за який передбачене основне покарання у виді штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, розмір штрафу, що призначається судом, не може бути меншим за розмір майнової шкоди, завданої злочинцем, або отриманого внаслідок вчинення злочину доходу, незалежно від граничного розміру штрафу, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини цього Кодексу.

Саме по собі передбачення в законі більш високих розмірів штрафу більшою мірою відповідало суспільній небезпечності розглянутого злочину. До речі, ухвалений Верховною Радою України 22 листопада 2018 р. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (який має набути чинності з 1 січня 2020 р.) знову підвищує штрафи за цей злочин: за ч. 1 – нижню межу штрафу з 150 до 1000 н.м.д.г., а верхню – з 400 до 4000 н.м.д.г.; за ч. 2 – нижню межу з 400 до 4000 н.м.д.г., а верхню з 900 до 6000 н.м.д.г.) [9]. Цей законодавчий крок знову дозволить під час призначення покарання як за ч. 1, так і за ч. 2 ст. 364¹ КК застосовувати вище згадані положення ст. 53 КК щодо того, що розмір призначеного судом штрафу не може бути меншим за розмір заподіяної майнової шкоди або отриманого внаслідок вчинення злочину доходу, а отже, сприятиме відновленню справедливості та ефективнішому досягненню цілей покарання.

Щодо ефективності штрафу зазначимо, що в юридичній літературі висловлюється точка зору, що штраф як вид покарання є досить ефективним через вельми низькі показники рецидиву злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг [10, с. 55-56]. Але таке твердження, на наш погляд, не виглядає досить переконливим, принаймні за нині чинної редакції санкцій ст. 364¹ КК, адже навряд чи передбачений законом розмір штрафу може запобігти рецидиву цих злочинів. І дійсно, мінімальний розмір заподіяної шкоди для кваліфікації діяння за ч. 1 ст. 364¹ КК станом на 1 січня 2019 р. має бути еквівалентним 96 050 грн., тоді як максимальний розмір штрафу, передбачений санкцією ч. 1 цієї статті, становить 6 800 грн. Виникає запитання: про яку ефективність цього покарання може йтися, коли вигода від вчинення досліджуваного злочину є набагато більшою? Вбачається, що причини цього слід шукати в іншому, наприклад у застосуванні додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, адже саме це не дозволяє особі надалі вчинити злочин у сфері службової діяльності. Тому з метою підвищення ефективності застосування норми, передбаченої ст. 364¹ КК, вважаємо за можливе підтримати визначений у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» новий розмір штрафу для ч. 1 ст. 364¹ КК – від 1000 н.м.д.г.

до 4000 н.м.д.г., але водночас щодо ч. 2 цієї статті все ж таки пропонуємо більш високі розміри штрафу – від 5000 н.м.д.г. до 10 000 н.м.д.г.

Ще одним видом основного покарання, передбаченим у санкціях ст. 364¹ КК, є арешт, строк якого у ч. 1 встановлений до трьох місяців, а в ч. 2 – до шести місяців. Згідно з ч. 1 ст. 60 КК покарання у виді арешту полягає в триманні засудженого в умовах ізоляції в арештному домі за місцем засудження і встановлюється на строк від одного до шести місяців.

Аналізуючи цей вид покарання, зазначимо, що арешт у широкому значенні в науковій літературі пропонується розуміти як різновид позбавлення волі. До того ж, як слушно зауважує К.А. Автухов, аналіз умов відбування арешту й позбавлення волі дозволяє підкреслити, що ізоляція, яку зазнають засуджені до арешту, є суворішою порівняно з тією, якій піддаються засуджені до позбавлення волі, й навіть порівняно з тими, які тримаються в приміщеннях камерного типу колоній максимального рівня безпеки. Це дає підстави зробити висновок, що за вітчизняним законодавством серед усіх засуджених саме засуджені до арешту є найбільш ізольованими [11, с. 257]. Таким чином, саме суворіша ізоляція є тим критерієм, що дозволяє відмежувати арешт від позбавлення волі.

Разом із тим, оскільки арешт як вид кримінального покарання, як правило, призначається за злочини невеликої або середньої тяжкості, що обумовлено як його строком, так і режимом його виконання та відбування [12, с. 176.], вважаємо його досить ефективною мірою державного реагування на зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми, передбачене ч. 1 ст. 364¹ КК. Проте, як свідчить вивчення матеріалів судової практики, суди не використовують повною мірою потенціал даного виду покарання, призначаючи, як правило, покарання у виді штрафу. Загалом же можемо зазначити, що за результатами нашого емпіричного дослідження, арешт призначається у 4 % випадків.

Наприкінці аналізу арешту як виду покарання за досліджуваний нами злочин наголосимо на певній нелогічності побудови санкцій ч. 1 та ч. 2 ст. 364¹ КК у цій частині. Так, як зазначалося, санкція ч. 1 зазначеної статті передбачає покарання у виді арешту до трьох місяців, а ч. 2 – до шести місяців. Виходить, що за такого конструювання санкцій і за основний, і за кваліфікований склад злочину арешт може бути призначений на одному рівні, хоча за ступенем тяжкості ці злочини

істотно відрізняються: ч. 1, як уже зазначалося, передбачає злочин невеликої тяжкості, а ч. 2 – тяжкий. Для уникнення такої ситуації (або, принаймні, її мінімізації) вважаємо в цілому допустимим варіантом розв'язання цієї проблеми пропозицію Д. О. Сисоєва обмежити мінімальну межу покарання у виді арешту за ч. 2 ст. 364¹ КК максимальною межею цього виду покарання, передбаченою в ч. 1 зазначеної статті [13, с.175], тобто вказати в санкції ч. 2 «... штрафом від трьох до шести місяців...». Хоча, на наш погляд, більш доцільним було б взагалі виключити із санкції ч. 2 ст. 364¹ КК, яка встановлює кримінальну відповідальність за тяжкий злочин, цей вид покарання.

Наступним видом покарання, що може бути застосовано до службової особи юридичної особи приватного права у разі вчинення нею зловживання повноваженнями, є обмеження волі на строк до двох років (ч. 1 ст. 364¹ КК). Згідно з ч. 1 ст. 61 КК цей вид покарання полягає у триманні особи в кримінально-виконавчих установах відкритого типу без ізоляції від суспільства в умовах здійснення за нею нагляду з обов'язковим залученням засудженого до праці. Зазначимо, що за останні п'ять років відповідно до відомостей Державної судової адміністрації України цей вид покарання призначався лише один раз (у 2015 р.), і то засудженого було звільнено від відбування покарання за амністією.

Останнім основним видом покарання, яке встановлено санкцією ч. 2 ст. 364¹ КК України, є позбавлення волі на строк від трьох до шести років. Цей вид покарання також дуже рідко призначається судами (за результатами нашого узагальнення – у 4,5 % випадків). До того ж, до внесення змін до КК в частині обмеження можливості застосування до корупційних злочинів низки положень інституту звільнення від покарання особа, засуджена за вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 364¹ КК, здебільшого звільнялася від його відбування на підставі ст. 75 КК України (таке звільнення мало місце у 87,8 % випадків). Це свідчить про те, що суди не використовують закладений законодавцем потенціал санкції ч. 2 ст. 364¹ КК, що не сприяє ефективній протидії зловживанням, що вчиняються службовими особами юридичних осіб приватного права.

Отже, нині чинні редакції санкцій частин 1 та 2 ст. 364¹ КК далекі від досконалості, адже поряд зі штрафом, що є найменш суворим видом покарання (причому у дуже низькому розмірі), передбачають досить суворі інші основні види покарань. Особливо гостро ця проблема постає щодо ч. 2 цієї статті, де як

одне з альтернативних покарань передбачене позбавлення волі на строк аж до шести років. До речі, якщо проаналізувати КК на предмет можливості такого поєднання основних видів покарань у межах однієї санкції, то слід вказати, що з 18 санкцій статей Особливої частини КК (окрім власне ч. 2 ст. 364 КК), де законодавець передбачив покарання у виді позбавлення волі до шести років, лише у двох випадках – ч. 3 ст. 176 КК та ч. 3 ст. 177 КК – воно передбачене як альтернативне до штрафу, але у розмірі від двох до трьох тисяч н.м.д.г., але аж ніяк не від 400 до 900 н.м.д.г. Ще у трьох випадках, зокрема ч. 2 ст. 210 КК, ч. 2 ст. 376¹ КК та ч. 2 ст. 377 КК, поряд із ним вказане обмеження волі на строк до п'яти років. У решті ж випадків позбавлення волі строком до шести років (наприклад, ч. 3 ст. 185 КК, ч. 2 ст. 186 КК, ч. 2 ст. 364 КК та ін.) цей вид покарання передбачений як єдино можливий основний вид покарання. Випадків передбачення позбавлення волі на вказаний строк як альтернативу до арешту взагалі КК не містить.

У даному контексті вважаємо за потрібне звернутися й до наукових поглядів на окреслену проблему, зокрема, погодитися з думкою Ю. В. Філей, що конкретна кримінально-правова санкція обов'язково повинна бути адекватною, справедливою та узгоджуватися з іншими санкціями [14, с. 34]. У цьому сенсі актуальним стає порівняння санкцій, передбачених ст. 364¹ КК, із санкціями, що встановлені за суміжний злочин, передбачений ст. 364 КК, яке показало, що перші є значно м'якшими. Ми дотримуємося позиції, що різниця у суворості покарання за суміжні злочини має бути в розумних межах, тим більше, що обидва склади злочинів, по-перше, сконструйовані законодавцем як матеріальні, а наслідки у вигляді істотної шкоди та тяжких наслідків взагалі є однаковими для них; по-друге, обидві статті КК містять пряму вказівку на умисну форму вини і спеціальну мету – отримання неправомірної вигоди. Саме тому ми вважаємо занадто різким контраст у підході законодавця до конструювання санкцій статей 364 та 364¹ КК, адже, як справедливо наголошує О.П. Дячкін, не будь-яка службова особа державного чи комунального підприємства, установи або організації своїми протиправними діями автоматично спричиняє більшу суспільну небезпечність, ніж службова особа юридичної особи приватного права [15, с. 184].

Отже, проведений нами моніторинг санкцій зайвий раз доводить, що санкції ст. 364¹ КК потребують свого вдосконалення щодо приведення передбаченого в них покарання у відповідність до ступеня суспільної небезпечності

злочину шляхом забезпечення їх сумірності, а також щодо узгодження з іншими санкціями, насамперед тими, що встановлюють покарання за суміжні злочини.

Виходячи з нашого дослідження та враховуючи те, що злочин, передбачений ч. 2 ст. 364¹ КК, в цілому є умисним і поєднаний із заподіянням тяжких наслідків, вважаємо, що санкція ч. 2 цієї статті може бути змінена у такий спосіб: нижня межа штрафу має бути підвищена до п'яти тисяч н.м.д.г., а верхня межа штрафу – до десяти тисяч н.м.д.г. (як мінімум), арешт як вид основного покарання – виключений, а замість нього як альтернатива до позбавлення волі має передбачатися обмеження волі на строк від двох до п'яти років. Це, на наш погляд, дозволить дотримуватися принципу справедливості під час призначення покарання; збереже можливість суду обрати найоптимальніший вид та розмір покарання, що відповідає ступеню суспільної небезпечності вчиненого злочину; наблизить санкцію ч. 2 ст. 364¹ КК до санкцій, встановлених за злочини такого самого ступеня тяжкості і насамперед суміжних, і, врешті-решт, забезпечить ефективніше досягнення цілей покарання.

Що стосується шляхів удосконалення санкції ч. 1 ст. 364¹ КК, то тут, на нашу думку, слід звернути увагу на такий вид покарання, як громадські роботи, який нам видається досить ефективним із точки зору можливості досягнення мети покарання, оскільки дозволяє, по-перше, здійснити морально-виховний вплив на правопорушника через залучення його до суспільно корисної праці, а по-друге, забезпечити візуальне сприйняття суспільством попередження про негативні наслідки протиправної поведінки [16, с. 169]. З огляду на це, громадські роботи можуть виступити альтернативою штрафу як виду покарання за некваліфіковане зловживання службовою особою юридичної особи приватного права. До того ж практика застосування громадських робіт в інших країнах свідчить про високе профілактичне значення цього виду покарання [17, с. 98]. Щодо розміру цього покарання, то, враховуючи специфіку суб'єкта злочину, передбаченого ст. 364¹ КК України, вважаємо за можливе запропонувати встановити їх на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин.

Слід зазначити, що, окрім основних видів покарань, у санкціях частин 1 та 2 ст. 364¹ КК України передбачене також обов'язкове додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років (ч. 1) та до трьох років (ч. 2). Вважаємо, що обґрунтованість встановлен-

ня такого додаткового покарання сумнівів не викликає, оскільки зміст цього покарання полягає в тому, що винний позбавляється права обіймати посади або займатися певною діяльністю, якою він займався на час вчинення злочину і яку використав для його вчинення. Специфіка ж зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права якраз і зумовлюється тим, що така службова особа зловживає правами та обов'язками всупереч інтересам юридичної особи приватного права, якими вона наділена саме у зв'язку із займаною посадою або здійснюваною діяльністю у цій юридичній особі. Отже, передбачення аналізованого покарання у санкціях частин 1 та 2 ст. 364¹ КК є абсолютно виправданим і сприяє досягненню не лише мети спеціальної превенції, а й загальної. Щодо практики призначення судами додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, то її узагальнення за 2014-2018 рр. свідчить про його застосування в середньому у 72,2 % випадків (найбільший показник у 2018 р. – 93,3 %, найменший у 2017 р. – 55,6 %). Вочевидь, решта випадків припадає на ті випадки, коли особа звільняється від його відбування.

Завершуючи розгляд покарання, вважаємо за потрібне звернути увагу на те, що злочин, передбачений ст. 364¹ КК, включений до переліку тих, за які згідно зі ст. 96¹ КК може застосовуватися такий захід кримінально-правового характеру, як спеціальна конфіскація, яка являє собою примусове безоплатне вилучення за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна. Остання не є видом ані основного, ані додаткового покарання і не підміняє його.

Висновки

За результатами дослідження покарання, передбаченого санкціями ст. 364¹ КК, ми дійшли таких основних висновків. По-перше, одним із суттєвих недоліків нині чинних санкцій частин 1 та 2 ст. 364¹ КК є те, що поряд зі штрафом, що є найменш суворим видом покарання (причому у дуже низькому розмірі), вони передбачають як альтернативні досить суворі інші основні види покарань, зокрема, за ч. 2 – позбавлення волі на строк до шести років. По-друге, встановлені натеper розміри штрафу за аналізований злочин не сприяють виконанню ним мети покарання, у зв'язку з чим потребують свого підвищення зі встановленням для ч. 1 ст. 364¹ КК штрафу у розмірі від 1000 до 4000 н.м.д.г., а за ч. 2 – від 5000 до 10 000 н.м.д.г. По-третє, подальше вдосконалення санкції ч. 1 ст. 364¹ КК, окрім підвищення розміру штрафу до зазначених

вище розмірів, можливе також шляхом передбачення у ній як альтернативного такого виду покарання, як громадські роботи на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин. По-четверте, враховуючи те, що злочин, передбачений ч. 2 ст. 364¹ КК, загалом є умисним і поєднаний із заподіянням тяжких наслідків, вважаємо, що санкція ч. 2 цієї статті може бути змінена у такий спосіб: верхня межа штрафу, як зазначалося, має бути підвищена (як мінімум) до 10 000 н.м.д.г., арешт як вид основного покарання – виключений, а замість нього як альтернативу до позбавлення волі доцільно передбачати обмеження волі на строк від двох до п'яти років.

Список використаних джерел:

1. Мозгова В.А. Громадські роботи як вид покарання: теорія і практика: монографія. Київ : Дакор, 2014. 248 с.
2. Денисова Т.А. Поняття функцій покарання та їх загальна характеристика. *Університетські наукові записки*. 2006. № 1 (17). С. 222-227.
3. Фойницький И.Я. Учение о наказании в связи с тюремным содержанием. Москва : Добросвет-2000, 2000. 277 с.
4. Ферри Э. Уголовная социология / сост. и предисл. В.С. Овчинского. Москва : ИНФРА-М, 2005. 658 с.
5. Соловьев В.С. Право и нравственность. Минск: Харвест, Москва: АСТ, 2001. 191 с.
6. Комиссаров В.С. Тенденции развития российского уголовного законодательства: попытка системного анализа. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 10-11 жовтня 2013 р.). Харків : Право, 2013. С. 17-23.
7. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / В.І. Борисов, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-е вид., переробл. і доп. Харків : Право, 2015. 528 с.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності : Закон України № 4025 від 15.11.2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4025-17> (дата звернення: 18.03.2019).
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : законопроект № 7279-д від 20.04.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=7279-%D0%B4&skl=9 (дата звернення: 18.03.2019).
10. Ярош В. В. Кримінально-правові санкції за злочини у сфері службової діяльності : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2015. 225 с.
11. Автухов К. А. Основні теоретичні та прикладні проблеми виконання покарання у виді арешту. *Університетські наукові записки*. 2013. № 1. С. 256–260.
12. Чудик Н.О. Проблеми відбування покарання у виді арешту в Україні. *Право і суспільство*. 2016. № 2(2). С. 175-179.
13. Сисоєв Д.О. Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми: кримінально-правова характеристика : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2015. с. 253.
14. Філей Ю. Поняття кримінально-правової санкції. *Вісник прокуратури*. 2003. № 11. С. 30-35.
15. Дячкін О.П. Зловживання службовими повноваженнями: суспільна небезпечність і кримінальна відповідальність. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С. 179-185.
16. Алімов К.О. Історичні витoki інституту громадських робіт та перспективи його розвитку в галузі адміністративного права. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 1. С. 169-175.
17. Потильчак А.О. Окремі кримінологічні аспекти призначення громадських робіт як альтернативного виду покарання. *Юридичний вісник*. 2011. № 1 (18). С. 96-99.

Статья посвящена исследованию наказания за злоупотребление полномочиями должностным лицом юридического лица частного права независимо от организационно-правовой формы. Проанализированы виды наказания, установленные в санкциях ст. 364¹ УК Украины, и представлена их оценка с социально-правовых позиций. С учетом специфики субъекта служебного злоупотребления в частной сфере, степени тяжести преступления предложена и обоснована необходимость внести некоторые изменения, в частности увеличить размер штрафа, а также предусмотреть другие альтернативные виды наказания в санкциях как ч. 1, так и ч. 2 ст. 364¹ УК Украины.

Ключевые слова: злоупотребление полномочиями, служебное лицо, юридическое лицо частного права, наказание.

The article is devoted to the investigation of punishment for abuse of authority by an official of a legal entity of private law, regardless of organizational and legal form. The types of punishment, established in the sanctions of the Article 364¹ of the Criminal Code of Ukraine, have been analyzed and given their assessment of socio-legal positions. Taking into account the specifics of the subject of official abuse in the private sphere, the degree of gravity of the crime, it was proposed and substantiated the necessity of some changes, in particular, to increase the size of the fine, as well as prediction of other alternative penalties in sanctions as Part 1 and Part 2 of the Article 364¹ of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: abuse of authority, official, legal entity of private law, punishment.